

Regeringens proposition

1975/76:72

om ändringar i exportkreditstödet

beslutad den 6 november 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

G. E. STRÄNG

SVEN ANDERSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i fråga om rätten att göra avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit. Exportkreditstödet behålls enligt förslaget i princip med samma konstruktion som f. n. Stöd föreslås för skillnaden mellan refinansieringsräntan och räntan på exportkrediten upp till 4 % av utestående exportkredit. Avdrag skall kunna medges även när svenskt företag uppträder som underleverantör till utländskt företag som i sin tur svarar för den totala leveransen i förhållande till köpare i tredje land. Stöd skall kunna lämnas, om minst hälften av exportkrediten externfinansieras hos bank eller kapitalmarknadsinstitut. Föreligger synnerliga skäl skall stöd kunna lämnas även om mindre än hälften av exportkrediten externfinansierats. Dessutom föreslås en ändring, varigenom det blir möjligt att om synnerliga skäl föreligger pröva även ansökning, som kommit in efter den annars gällande sista tidpunkten för avlämnande av ansökningshandling.

De nya reglerna föreslås skola tillämpas på exportkreditavtal som ingås mellan den 1 oktober 1975—den 31 december 1979. I fråga om exportkreditavtal som har ingåtts under tiden den 1 januari 1973—den 30 september 1975 skall nu gällande bestämmelser tillämpas.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit

dels att i 1 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 2-4 §§ samt ikraftträdandebestämmelserna skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Avdrag kan medges, om

1. exporten kan anses ha väsentlig betydelse från samhällsekonomisk och sysselsättningspolitisk synpunkt, samt anledning föreligger till antagande att konkurrens om exporten har tillgång till utländskt kreditstöd,

2. exporten avser kapitalvara, som sålts för användning i det land vartill försäljning skett,

2. exporten avser kapitalvara, som sålts för användning i det land vartill försäljning skett, *eller vid underleverans, som sålts för användning i det land vartill huvudleverantörens försäljning skett,*

3. exportkredit lämnas köparen för mer än hälften av den avtalade köpeskillingen, dock minst två miljoner kronor,

4. exportkrediten har en löptid av minst två och högst tio år.

5. finansiering av exportkrediten sker hos bank eller kapitalmarknadsinstitut, och den ränta som utgår för denna finansiering överstiger den ränta som utgår enligt exportkreditavtalet.

5. finansiering av *minst hälften* av exportkrediten sker hos bank eller kapitalmarknadsinstitut, och den ränta som utgår för denna finansiering överstiger den ränta som utgår enligt exportkreditavtalet.

I fall där flera skattskyldiga deltagare i försäljning, får avdrag medges avseende skattskyldigs del av kostnad för exportkredit, även om denna del understiger två miljoner kronor, under förutsättning att hela exportkrediten sammanlagt uppgår till nämnda belopp.

Föreligger synnerliga skäl, får avdrag medges, även om kredittiden överstiger tio år.

Föreligger synnerliga skäl, får avdrag medges, även om kredittiden överstiger tio år *eller om ej minst hälften av exportkrediten finansieras hos bank eller kapitalmarknadsinstitut.*

Nuvarande lydelse

Avdrag medges med ett belopp, som motsvarar skillnaden under beskattningsåret mellan den ränta som den skattskyldige erlagt för finansieringen av exportkrediten och den ränta som han uppburit enligt exportkreditavtalet. Avdraget får dock ej överstiga *två* procent av den del av exportkrediten som ej är återbetald vid beskattningsårets ingång.

Har exportkreditavtalet ingåtts eller övertagits av den bank eller kapitalmarknadsinstitut som finansierat exportkrediten, och föreligger skyldighet för den skattskyldige att gentemot banken eller institutet svara för den ränteskillnad som avses i första stycket, äger nämnda stycke motsvarande tillämpning.

Avdrag medges från och med det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts till och med det år då krediten skolat vara till fullo återbetald.

Föreslagen lydelse

3 §

Avdrag medges med ett belopp, som motsvarar skillnaden under beskattningsåret mellan den ränta som den skattskyldige erlagt för finansieringen av exportkrediten och den ränta som han uppburit enligt exportkreditavtalet. Avdraget får dock ej överstiga *fyra* procent av den del av exportkrediten som ej är återbetald vid beskattningsårets ingång.

4 §

Ansökan om medgivande till avdrag göres före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts.

Ansökan om medgivande till avdrag göres före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts. *Om synnerliga skäl föreligger, får dock prövning ske av ansökan som inkommit efter utgången av nämnda tid.*

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om exportkreditavtal som ingåtts under tiden den 1 oktober 1975—den 31 december 1979. Har exportkreditavtal ingåtts före den 1 oktober 1975 tillämpas äldre bestämmelser.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-11-06

Närvarande: statsministern Palmc, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Carlsson.

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om ändringar i exportkreditstödet

I Inledning

Genom lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit (EKL) infördes ett exportkreditstöd, som innebär att svenska företag som lämnar krediter för exportleveranser under vissa förutsättningar medges skattelättnader i form av ett särskilt avdrag vid inkomsttaxeringen. Lagen tillkom därför att konkurrensförhållandena mellan företag i olika länder rubbades av de statligt subventionerade exportkrediter som företag i många länder hade möjlighet att lämna. I den proposition (1973:126) som låg till grund för lagstiftningen anfördes att den handel som hade blivit föremål för sådan konkurrens framför allt riktade sig till stats-handelsländerna och i växande utsträckning till utvecklingsländerna. I propositionen framhölls också att regeringens principiella uppfattning var att statliga kreditsubventioner för att påverka enskilda företags konkurrensmöjligheter i möjligaste mån borde förhindras genom internationella överenskommelser men att utvecklingstendenserna var sådana att även Sverige måste vidta åtgärder för att skydda vitala exportintressen och säkerställa att de svenska företagens konkurrensläge vid kapitalvaruexport inte allvarligt försämrades i förhållande till andra länders företag.

1973 års lag tillämpas på exportkreditavtal, som ingåtts under tiden den 1 januari 1973—den 31 december 1976. I en promemoria som har getts in till regeringen har Sveriges exportråd och Sveriges industriförbund fört fram synpunkter på och förslag till ändringar i det nuvarande exportkreditstödet. Promemorian har inte remissbehandlats.

2 Nuvarande ordning

2.1 Förutsättningar för exportkreditstöd

I 2 § EKL anges under vilka förutsättningar exportkreditstöd kan utgå. Det krävs således att exporten avser kapitalvara som har sålts för användning i det land vartill försäljning skett. Med hänsyn till lagens syfte kan stöd lämnas bara i sådana fall där kreditvillkoren har betydelse från konkurrenssynpunkt, dvs. när det finns anledning att antaga att konkurrent om exporten har tillgång till utländskt kreditstöd. För stöd krävs även att exporten kan anses ha väsentlig betydelse från samhällsekonomisk och selsättningspolitisk synpunkt. Beträffande exportkrediten krävs att sådan lämnas köparen för mer än hälften av den avtalade köpeskillingen, dock minst två milj. kr., att den har en löptid av minst två och högst tio år samt att den finansieras hos bank eller kapitalmarknadsinstitut till en ränta som överstiger den som utgår enligt exportkreditavtalet. Om flera företag deltar i en exportaffär, kan exportkreditstöd medges de inblandade företagen under förutsättning att deras totala exportkredit överstiger två milj. kr. Om synnerliga skäl föreligger, får avdrag medges även om kredittiden överstiger tio år.

2.2 Exportkreditstödet konstruktion

Avsikten med det nuvarande exportkreditstödet är att kompensera de svenska exportörerna för de ränteförluster som uppstår genom att de tvingas betala en högre ränta för finansiering av exportkrediten än de kan ta ut av de utländska beställarna. Denna ränteförlust uppskattades till skillnaden mellan exportkrediträntan och refinansieringsräntan, vilka räntesatser i propositionen beräknades till 6 à 7 % resp. 8 à 9 %. Kompensationen till de svenska exportörerna ges i form av skattelättnad, vilket innebär att viss del av ränteintäkten från den utländske beställaren görs skattefri för den svenske exportören. Denna effekt uppnås på det sätt som anges i lagens 3 §, genom att det svenska företaget får ett avdrag vid inkomsttaxeringen, som motsvarar skillnaden mellan refinansieringsräntan och exportkrediträntan, dock högst 2 % av den del av exportkrediten som inte är återbetald vid beskattningsårets ingång. Motsvarande avdragsrätt föreligger, om exportkreditavtalet ingåtts eller övertagits av den bank eller det kapitalmarknadsinstitut som finansierat exportkrediten, och skyldighet föreligger för den skattskyldige att gentemot banken eller institutet svara för nämnda ränteskillnad.

2.3 Handläggning av ärenden rörande exportkreditstöd

Ärenden om avdrag för kostnad för exportkredit prövas av regeringen. Ansökan kan ske såväl före som efter det att kontrakt har ingåtts, dock

senast före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna självdeklaration för det beskattningsår då exportkreditavtalet har ingåtts. Beredningen av ärendena sker i en särskild arbetsgrupp bestående av representanter för utrikes-, finans-, handels-, arbetsmarknads- och industridepartementen.

3 Vissa statistiska uppgifter

Från det att EKL trädde i kraft den 26 juni 1973 fram till den 1 april 1975 har 105 ansökningar om avdrag för kostnad för exportkredit kommit in och behandlats. Av dessa ansökningar har 96 bifallits. Ett mindre antal har dock avsett ändringar i tidigare lämnade medgivanden. Nio ansökningar har lämnats utan bifall. Ansökningarna representerar en total exportsumma av 7 638 milj. kr. varav krediten utgör 6 388 milj. kr. Den genomsnittliga exportkrediträntan har under perioden stigit från 6,6 % (under tiden den 26 juni 1973—den 1 juli 1974) till 7,6 % (under tiden den 1 juli 1974—den 31 mars 1975). På motsvarande sätt har refinansieringsräntan stigit från 8,4 % (under perioden den 26 juni 1973—den 1 juli 1974) till 9,8 % (under perioden den 1 juli 1974—den 31 mars 1975). Avdrag har kommit i fråga främst för export till statshandelsländer och utvecklingsländer. Om särskilda skäl har förelegat har avdrag i några enstaka fall även kommit i fråga för export till andra länder. Under tiden den 26 juni 1973—den 1 juli 1974 föll 87 % av exportsumman på export till statshandelsländer och 13 % på export till utvecklingsländer. Motsvarande siffror för tiden den 1 juli 1974—den 31 mars 1975 var 56 % resp. 8 %, vartill kom 36 % som avsåg export till andra länder. Exportprojekt för vilka stöd medgivits fördelar sig på ett flertal varugrupper, varav de största grupperna är hotell, andra byggnader samt maskiner och annan utrustning till skogs- och metallindustri.

Någon exakt beräkning av det skattebortfall som exportkreditstödet har medfört är inte möjligt att göra. Orsaken härtill är främst att flertalet ansökningar har gjorts innan kontrakt har ingåtts och att det i dessa fall saknas kunskap om affärsförhandlingarnas utfall. Andra osäkerhetsfaktorer är företagens möjligheter att utnyttja avdragsrätten under hela den aktuella kredittiden och svårigheten att bedöma bolagsskattens storlek i framtiden. En schablonmässig beräkning av den maximala totala avdragssumman på grund av ansökningar som har bifallits under perioden ger ett belopp av 600 milj. kr. Vid en statlig och kommunal bolagsskatt av tillsammans 55 % blir då det totala skattebortfallet maximalt ca 330 milj.kr. Den genomsnittliga kredittiden har varit omkring sju år. Det maximala skattebortfallet blir således 45–50 milj. kr. per år under en sjuårsperiod. Det verkliga bortfallet torde dock bli lägre, främst därför att det måste antas att flera av de medräknade affärerna inte blir av.

4 Sveriges exportråds och Sveriges industriförbunds promemoria beträffande exportkreditstödet

Sveriges exportråd och Sveriges industriförbund har i sin gemensamma promemoria beträffande exportkreditstödet i huvudsak anfört följande i anslutning till olika bestämmelser i EKL.

I 2 § 2 föreskrivs att exporten skall avse *kapitalvara*. Begreppet bör tolkas så att konsultuppdrag hänförs till stödberättigad export. Visserligen har det hittills endast i ett fåtal fall förekommit att svenska konsultföretag varit tvungna att lämna kredit om minst två år för att erhålla uppdrag utomlands men önskemål om sådana krediter har under senare år framförts i växande utsträckning, särskilt från vissa u-länder och även från statshandelsländer i Östeuropa. Den främsta orsaken härtill är att de förmånliga exportkrediter som många konkurrentländer, t. ex. Frankrike, Japan, Storbritanien och USA lämnar, i regel också får utnyttjas för konsultuppdrag. Det erinras också om att konsultuppdrag, som vanligen avser byggnadsområdet, kan ha väsentliga sysselsättningseffekter inte endast för konsultföretagets del utan också genom att de i inte ringa fall leder till en export av varor från Sverige.

Lägsta kreditbeloppet enligt 2 § 3 bör sänkas från 2 milj. kr. till en halv milj. kr. vilket skulle medföra att även mindre och medelstora företag i betydligt större utsträckning än f. n. skulle kunna komma i åtnjutande av exportkreditstödet. Om det inte anses möjligt att sänka beloppsgränsen på angivet sätt, borde i varje fall ett exportföretag få möjlighet att lägga ihop alla under samma år på ett land avslutade affärer för att på så sätt komma upp till 2 milj. kr.

I 2 § 4 talas om exportkreditens löptid, men någon definition av uttrycket *kredittid* ges inte vare sig i lagen eller i propositionen. Samma definition av uttrycket kredittid som exportkreditnämnden (EKN) använder bör tillämpas, eftersom svårigheter annars kan uppstå när det gäller att fastställa kredittidens längd och kreditens storlek.

Bland de *kostnader* som f. n. omfattas av exportkreditstödet bör få inräknas inte bara själva räntan utan också andra kostnader som exportören ådrar sig i samband med refinansieringen av en exportaffär, t. ex. löftesprovision och s. k. management fee som den skattskyldige måste erlagga till finansierande bank eller kapitalmarknadsinstitut. Det vore också önskvärt att premien för garanti från EKN fick inräknas på motsvarande sätt. I den mån exportör inte har EKN-garanti får han vid refinansieringen av en affär i regel betala en något högre ränta till vederbörande bank än om garanti föreligger och denna räntedifferens är i allmänhet större än EKN-premien.

Formuleringen i 3 § 1 tyder på att den s. k. *kontantmetoden* skall tillämpas vid beräkning av avdragets storlek. Detta kan emellertid för exportörerna få effekter som är svåra att förutse om den utländske köparen inte betalar ränta på exportkrediten vid de tidpunkter som har avtalats. Även ett relativt

kort dröjsmål om 1–2 månader kan medföra att räntan inflyter till exportören under ett annat år än det då han har att erlægga motsvarande räntebetalning till den finansierande banken. En följd av ett dröjsmål kan också bli att exportören under ett och samma år mottar räntebetalningar från köparen som egentligen skulle ha erlagts under två eller flera år. I så fall kan det inträffa att någon räntedifferens inte uppkommer som exportören kan begära avdrag för i sin deklaration. Det avsteg från eljest tillämpade grunder vid den skattemässiga redovisningen som görs genom att kontantmetoden läggs till grund för redovisningen torde på sikt leda till mindre önskvärda konsekvenser. Här liksom eljest bör därför bokföringsmässiga grunder tillämpas. Om ersättning från EKN för ränta, som köparen inte har betalat, får räknas som uppbyren ränta för exportören, skulle emellertid svårigheterna med kontantmetoden delvis försvinna.

Stöd bör kunna erhållas redan under *tillverkningstiden* oberoende av vilken kreditform, leverantörskredit eller köparlån, som utnyttjas för en affär.

I 4 § föreskrivs i fråga om det *formella förfarandet* att ansökan om medgivande till avdrag "göres före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts". Eftersom ett medgivande att få åtnjuta avdrag i många fall inte torde kunna utnyttjas förrän två eller tre år efter det att exportkreditavtalet har ingåtts framstår lagens tidsgräns som väl snäv. Det borde vara tillräckligt om ansökan inlämnades senast före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna självdeklaration för det beskattningsår under vilket han för första gången önskar åtnjuta avdrag i enlighet med medgivandet.

5 Föredraganden

5.1 Allmänna överväganden

Det behov som år 1973 konstaterades föreligga av åtgärder för att skydda vitala svenska exportintressen och säkerställa att de svenska företagens konkurrensläge vid kapitalvaruexport inte allvarligt försämrades i förhållande till andra länders företag kvarstår enligt min mening alltjämt. Exportkreditstödet i sin nuvarande utformning synes i princip vara väl ägnat att tillgodose detta behov. Vissa ändringar är dock påkallade till följd av utvecklingen på kapitalförsörjningsområdet. Näringslivet – framför allt exportnäringsringen – har som framgår av det föregående, framfört vissa önskemål som lämpligen kan tas upp i detta sammanhang. Vidare har det vid den praktiska tillämpningen uppkommit vissa frågor, som bör leda till ändrade regler. I det följande kommer jag att behandla dessa frågor och önskemål var för sig, mot bakgrunden av en i princip oförändrad form för exportkreditstödet.

5.2 Storleken av avdrag för kostnad för exportkredit

Det nuvarande exportkreditstödet fungerar så att företagen medges ett *extra* avdrag vid den statliga och kommunala inkomsttaxeringen med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan refinansieringsräntan och den ränta varmed exportkrediten löper, dock högst 2 %. Om hela tvåprocentsavdraget kan utnyttjas består alltså subventionen av ett bortfall av inkomstskatten på dessa 2 %. Om den totala bolagsskatten antas vara 55 %, uppgår alltså stödet netto till drygt 1 % av utestående kredit.

I prop. 1973:126 beräknade jag, som tidigare har nämnts, exportkrediträntan till 6 à 7 % och refinansieringsräntan till 8 à 9 %. Denna uppskattning visade sig riktig beträffande den första tolv månadersperiod, som lagen varit i tillämpning. Dessa räntor uppgick då i genomsnitt till 6,6 resp. 8,4 %. Därefter har från senare delen av år 1974 en tendens till höjda räntor varit tydlig. Således var den genomsnittliga exportkrediträntan 7,6 % och den genomsnittliga refinansieringsräntan 9,8 % under tiden den 1 juli 1974–den 31 mars 1975. Gapet mellan exportkredit- och refinansieringsräntan har således ökat från i genomsnitt 1,8 till 2,2 %. Bakom dessa genomsnittssiffror ligger även ett ökande antal projekt som har refinansierats utomlands till räntor på 10–12 %, och där ränteskillnaden följaktligen har blivit väsentligt högre. Mot denna bakgrund anser jag att det svenska exportkreditstödet bör förstärkas för att även i fortsättningen kunna fylla sin funktion. Förstärkningen kan lämpligen ske på det sättet att nuvarande maximibelopp för det extra avdraget, 2 % av den utestående krediten, höjs till 4 %. För företag, som har behov av att utnyttja hela avdraget, skulle därigenom stödet netto komma att uppgå till drygt 2 % av utestående kredit, vilket motsvarar en minskning av bolagsskatten med 55 % på det extra avdraget 4 %. För det allmänna innebär förslaget, alljämt under förutsättning att avdraget kan utnyttjas maximalt, att kostnaden i form av skattebortfall fördubblas. Som jag tidigare har nämnt torde det verkliga skattebortfallet komma att bli betydligt lägre än det maximalt beräknade.

5.3 Räntebegreppet

Avsikten med exportstödet är att kompensera den svenska exportören för den ränteförlust som uppstår om han behöver betala en högre ränta för refinansiering av exportkrediten än den han kan ta ut av den utländske beställaren. Då även andra kostnader, som t. ex. löftesprovision, administrationsavgift och s. k. management fee, kan belasta exportören, har frågan uppstått om dessa skall få inräknas i den ränta som har erlagts för finansiering av exportkrediten. För egen del vill jag framhålla att nämnda kostnader regelmässigt torde uppkomma oberoende av räntenivån och de utgör därför i princip konstanta kostnader medan exportkreditstödet avser att kompensera exportören för den merkostnad han drabbas av till följd av ett högt ränteläge. Dessa kostnader bör därför inte få inräknas i refinansieringsräntan. Av sam-

ma skäl bör inte heller premie för exportkreditgaranti få inräknas i refinansieringsräntan. Detta innebär således att jag föreslår att i fortsättningen liksom hittills endast den egentliga räntan skall beaktas vid fastställande av refinansieringsräntan.

5.4 Kreditens minimibelopp

Som hittills bör även i fortsättningen för exportkreditstöd krävas att exporten har väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt och att den har arbetsmarknadspolitiska effekter. För att nämnda krav skall kunna tillgodoses bör en exportaffär vara av viss storlek för att avdrag skall kunna komma i fråga. Någon anledning att nu sänka minimigränsen, 2 milj. kr., finns således inte.

5.5 Kapitalvarubegreppet

I gällande lagstiftning om exportkreditstöd finns inte någon definition av begreppet kapitalvara, utan det ankommer på regeringen att i det enskilda fallet pröva vad som skall hänföras till stödberättigad export. Denna prövning har hittills inte i något fall medfört att avdrag har vägrats därför att det inte skulle ha varit fråga om kapitalvara. Då denna fråga således inte hittills har medfört några problem vid den praktiska handläggningen föreligger enligt min mening inte skäl att komplicera lagstiftningen med ett försök till definition av begreppet kapitalvara. Jag anser alltså att regeringen i framtiden liksom hittills bör pröva denna fråga från fall till fall. Enligt min mening kan dock begreppet inte ges en så vid tolkning att det omfattar även rena konsultuppdrag.

5.6 Frågan om beräkning av kredittid

Beträffande frågan om begreppet kredittid vill jag anföra följande. Sveriges exportråd och Sveriges industriförbund har föreslagit att begreppet ges samma innebörd som det har vid exportkreditnämndens (EKN:s) tillämpning. Detta innebär att kredit vid t. ex. entreprenad och när säljaren skall utföra montagearbete endast anses föreligga i fråga om belopp, som erläggs efter arbetets avslutande. Betalningar under arbetets gång liksom vid dess avslutande betraktas som kontantinbetalningar. Vid export, som inte kräver någon arbetsprestation från säljarens sida, räknas kredittiden från den tidpunkt när vara har kommit i säljarens besittning, från sista väsentliga delleverans eller från liknande tidpunkt. Enligt min mening är det dock mindre lämpligt att binda sig för denna tolkning vid tillämpning av EKL, eftersom detta kan medföra svårigheter vid taxeringsarbetet. Vid prövning av yrkade avdrag skulle nämligen taxeringsmyndigheterna i alla de fall där säljaren skall utföra något arbete, t. ex. uppföra en byggnad eller installera en an-

läggning, tvingas utreda om arbetet har avslutats eller inte. Jag föreslår därför att kredittiden i fortsättningen liksom hittills vid tillämpningen av lagen anses börja den dag från vilken köparen debiteras ränta enligt exportkreditavtalet. Detta innebär att kredittiden i många fall kommer att sammanfalla med den som EKN tillämpar, men att den i andra fall kommer att börja vid en tidigare tidpunkt.

5.7 Frågan om tillämpning av kontantmetoden

Gällande lag innebär att kontantmetoden skall tillämpas vid beräkning av avdragets storlek. Orsaken härtill är att en taxeringsmässig kontroll av ifrågavarande avdrag väsentligt underlättas om kontantmetoden tillämpas. Denna fördel anser jag vara så tungt vägande att man även i fortsättningen bör bygga på metoden, trots att detta kan medföra nackdelar av den art som Sveriges exportråd och Sveriges industriförbund angivit i sin promemoria. Med anledning av vad som i promemorian anförts om att nackdelarna skulle kunna motverkas om ersättning från EKN för ränta som köparen inte betalat får räknas som intäktsränta på exportkrediten vill jag framhålla att gällande bestämmelser enligt min mening ger möjlighet att förfara på detta sätt.

5.8 Frågan om exportkreditstöd under tillverkningsstiden

Möjlighet att erhålla exportkreditstöd redan under tillverkningsstiden skall enligt min mening i fortsättningen liksom tidigare endast föreligga under de förutsättningar som anges i 3 §. Detta innebär i huvudsak att avdrag kan medges från och med det beskattningsår exportkreditavtal har ingåtts, om den skattskyldige under året har erlagt en refinansieringsränta som överstiger den exportkreditränta han har uppburit. Om dessa förutsättningar föreligger saknar det däremot betydelse vilken kreditform som har valts.

5.9 Kravet på externfinansiering av exportkrediten

För rätt till exportstöd enligt EKL krävs bl. a. att exportkredit har lämnats köparen för minst hälften av köpeskillingen, dock minst 2 milj. kr. och att krediten finansieras hos bank eller kapitalmarknadsinstitut till en ränta, som överstiger exportkrediträntans. I några fall har uppkommit fråga om avdrag kan medges när exportkredit har lämnats men denna till viss del självfinansierats. I dessa fall har – när den externt finansierade delen av krediten uppgått till minst 50 % av köpeskillingen och minst 2 milj. kr. – avdrag medgivits för den ränteskillnad som belöper på den externt finansierade krediten. En ordning där företagen medgavs att finansiera hela krediten internt medför att man måste fastställa bolagets kalkylränta för att kunna beräkna dess kostnad för krediten. Detta är komplicerat och ar-

betsbelastande för taxeringsorganisationen. Jag finner inte tillräckliga skäl att komplicera förfarandet med regler om rätt till exportkreditstöd vid total internfinansiering. Beträffande fallen av blandad intern och extern finansiering föreslår jag emellertid att dessa i fortsättningen skall behandlas på i princip samma sätt som hittills, dvs. att avdrag medges om den externt finansierade krediten överstiger 50 % av köpeskillingen. Däremot bör i dessa fall inte krävas att även den externt finansierade krediten överstiger ett visst minimibelopp. Det bör således räcka med att den totala krediten överstiger 2 milj. kr.

Under detta lagstiftningsärendes beredning har framhållits att den föreslagna regeln om att exportkrediten skall avse mer än hälften av den avtalade köpeskillingen kan komma att innebära att någon avdragsrätt inte får åtnjutas av svenska företag i samband med krediter för vilka Världsbanken arrangerar s. k. samfinansiering. Det har påpekats att vid samfinansierade projekt i regel minst hälften av kontraktbeloppen betalas kontant av köparlandet och Världsbanken. Med anledning av vad som anförts anser jag att 2 § EKL bör kompletteras med en bestämmelse om att avdrag, om synnerliga skäl föreligger, får medges även om inte minst hälften av exportkrediten finansieras hos bank eller kapitalmarknadsinstitut. Denna bestämmelse bör kunna tillämpas bl. a. i fall där Världsbanken arrangerar s. k. samfinansiering.

5.10 Frågan om begränsning av exportkreditstödet till vissa länder

I prop. 1973:126 framhöll jag att konkurrensen med utländska statligt subventionerade kreditvillkor framför allt förelåg vid export till statshandelsländer och utvecklingsländer. EKL har i enlighet härmed tillämpats så att stöd i huvudsak har medgivits vid export till dessa länder. Lagen ger emellertid även möjlighet att medge stöd vid export till industriländer. Så har också skett i några enstaka fall där det gällt mycket stora projekt och där lagens förutsättningar i övrigt har varit uppfyllda. Det har emellertid från många företags sida framhållits att det vore angeläget att medge stöd vid export till industriländer i större omfattning än som nu sker. Ett skäl härtill är att många länder lämnar ett mera generellt exportstöd än vad Sverige gör, t. ex. genom att göra det möjligt för företag att lämna kredit på villkor som är förmånligare än som är normalt i resp. land. Detta innebär då att svenska företag vid export till industriländer har konkurrenter, som har tillgång till kreditstöd. För egen del anser jag att erfarenheten har visat att skäl föreligger att i större utsträckning än hittills medge stöd vid export till industriländer. I dessa fall bör dock ställas högre krav på bevisning från sökandens sida om att konkurrens föreligger från företag som har tillgång till utländskt kreditstöd. Det främsta syftet med EKL bör dock alltså vara att ge möjlighet till exportstöd vid affärer med statshandelsländer och utvecklingsländer.

Ett särskilt problem föreligger när ett svenskt företag uppträder som underleverantör till ett företag i ett industriland som sedan i sin tur svarar för den totala leveransen i förhållande till den slutlige köparen i ett tredje land. I sådant fall har avdrag hittills vägrats på grund av föreskriften i 2 § 2 EKL att varan skall ha sålts för användning i det land vartill försäljning har skett. Exportnäringsarna har emellertid framhållit att detta sätt att organisera en affär har fått ökad betydelse, och att det i framtiden sannolikt kommer att bli än mera vanligt, inte minst inom öst-västhandeln. Vid bedömningen av denna fråga bör man enligt min mening utgå från det principiella syftet med EKL, nämligen att skydda svensk exportör mot konkurrens i form av utländska subventioner. Jag har fortfarande den uppfattningen att bruket av räntesubventioner bör begränsas så mycket som möjligt. Man bör således vara uppmärksam på fall av den aktuella typen, där intressekopplingar i vissa industriländer kan leda till ackumulerade exportkreditstöd. Det svenska exportkreditstödet bör inte komma i fråga vid anbuds konkurrens om underleverantörskap, såvida inte huvudleverantören finns i land som omfattas av stödet och avser att utföra sitt arbete i detta land. Däremot bör sådant stöd inte vara helt uteslutet i fall där huvudleverantören befinner sig i annat land än sådant som bör omfattas av stödet, om arrangemanget med underleverantörskap är betingat av organisatoriska skäl – t. ex. ett utländskt moderbolag som är försäljningsbolag – och den reella konkurrenssituationen avser export av svensk kapitalvara till land som bör omfattas av stödet.

En fråga som bör uppmärksammas i detta sammanhang är hur man bör förfara när konkurrensen föreligger i form av räntesubventioner till producent i det land vartill den svenska exporten är ämnad. I synnerhet vad beträffar industriländer torde dessa genom internationella överenskommelser vara förhindrade att lämna subventioner i sådana fall. Om emellertid sådan konkurrens bevisligen förekommer bör lagen inte hindra att exportkreditstöd lämnas. Nuvarande lydelse av EKL synes inte lägga hinder i vägen för stöd i nu avsedda fall.

5.11 Förfarandet vid ansökan om exportkreditstöd

Ansökan om exportkreditstöd kan f. n. göras såväl innan exportkreditavtal har slutits som därefter. När avtal har ingåtts måste ansökan enligt gällande lag ges in senast före utgången av den tid inom vilken exportören skall avlämna självdeklaration för det beskattningsår då avtalet har ingåtts, vilket i praktiken i flertalet fall innebär före den 31 mars året efter avtalsåret. Sveriges exportråd och Sveriges industriförbund har framhållit att denna tidsgräns är alltför snäv. Jag vill med anledning därav framhålla att lagen förutsätter att avtalet har slutits under konkurrens från företag med tillgång till utländskt kreditstöd av sådant slag att den har tvingat den svenska exportören att erbjuda en ränta på krediten som understiger refinansierings-

räntan. Detta är en viktig förutsättning för stödet, och avgörandet i ärendet skulle avsevärt försvåras, om alltför lång tid tillåts förflyta mellan avtalets ingående och prövningen av ansökningen om exportkreditstöd. Ett företag, som har slutit exportavtal men ännu inte ordnat finansieringen av lämnad exportkredit, kan f. ö. få prövning i förväg av rätten till exportkreditstöd under förutsättning att refinansieringen ordnas på det sätt lagen föreskriver. Jag anser det därför inte föreligga tillräckliga skäl att för normalfallen ändra nu gällande regel om senaste tidpunkt för ansökan om exportkreditstöd. En kategorisk tillämpning av regeln kan dock i undantagsfall få stötande konsekvenser. Ett sådant fall kan vara om exportören har felbedömt sina möjligheter att få refinansieringskredit till viss ränta och därtill underlåtit att ansöka om exportkreditstöd inom den i 4 § EKL angivna tidsfristen. I detta och likartade fall bör därför, om synnerliga skäl föreligger, prövning kunna ske även av ansökan som inkommer efter utgången av nämnda tid.

5.12 Ikraftträdande och tillämpningstid

EKL bör även i fortsättningen vara tidsbegränsad. Jag föreslår därför att de nya reglerna tillämpas på exportkreditavtal som ingås mellan den 1 oktober 1975—den 31 december 1979. Detta innebär att äldre bestämmelser alljämt skall tillämpas i fråga om exportkreditavtal som har ingåtts under tiden den 1 januari 1973—den 30 september 1975.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till lag om ändring i lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 1975-11-06	4
1. Inledning	4
2. Nuvarande ordning	5
2.1 Förutsättningar för exportkreditstöd	5
2.2 Exportkreditstödet konstruktion	5
2.3 Handläggning av ärenden rörande exportkreditstöd	5
3. Vissa statistiska uppgifter	6
4. Sveriges exportråds och Sveriges industriförbunds promemoria beträffande exportkreditstödet	7
5. Föredraganden	8
5.1 Allmänna överväganden	8
5.2 Storleken av avdrag för kostnad för exportkredit	9
5.3 Räntebegreppet	9
5.4 Kreditens minimibelopp	10
5.5 Kapitalvarubegreppet	10
5.6 Frågan om beräkning av kredittid	10
5.7 Frågan om tillämpning av kontantmetoden	11
5.8 Frågan om exportkreditstöd under tillverkningstiden	11
5.9 Kravet på externfinansiering av exportkrediten	11
5.10 Frågan om begränsning av exportkreditstödet till vissa länder	12
5.11 Förfarandet vid ansökan om exportkreditstöd	13
5.12 Ikraftträdande och tillämpningstid	14
6. Hemställan	14
7. Beslut	14

